

Trestní odpovědnost a sankcionování mládeže

Abstrakt

Ústředním tématem této rigorózní práce je trestní odpovědnost a sankcionování mládeže. Práce je členěna do čtyř navazujících částí a danou problematikou se zabývám zejména z hmotněprávního hlediska.

V období dětství a dospívání ještě nejsou mladí lidé z důvodu stále probíhajícího vývoje dostatečně rozumově a mravně vyspělí a nemají dostatek životních zkušeností. První část práce jsem proto věnovala krátkému vhledu do vývojové psychologie, abych poukázala na psychické odlišnosti mládeže od dospělých osob a popsala základní specifika dětství a dospívání jakožto významných životních etap z hlediska vývoje.

Ve druhé části představuji základní modely zacházení s delikventní mládeží a koncept restorativní justice, na jejíchž zásadách je vystavěn současný zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže. Podávám též stručný historický přehled o tom, jak se vyvíjela právní úprava trestního soudnictví nad mládeží na našem území až po současnost. V této části také vymezuji základní a nejdůležitější pojmy, s nimiž zákon o soudnictví ve věcech mládeže pracuje.

Ve třetí části se zabývám problematikou trestní odpovědnosti mládeže. Poukazuji na skutečnost, že mezi odborníky nepanuje shoda na tom, zdali je rozumová a mravní vyspělost druhem nepřičetnosti nebo samostatným důvodem vylučujícím trestní odpovědnost. Také rozebírám často diskutované téma stanovení dolní věkové hranice trestní odpovědnosti a předkládám důvody jak pro její zachování, jak pro její snížení v naší právní úpravě. V závěru třetí části stručně pojednávám o způsobech zániku trestní odpovědnosti mladistvých.

Ústředním tématem čtvrté a z mého pohledu nejdůležitější části je sankcionování delikventní mládeže. Rozebírám systém sankcí, jež zákon o soudnictví ve věcech mládeže pro mladistvé pachatele nabízí, a identifikuji některé nedostatky právní úpravy s nastíněním možného řešení. V této části se též zabývám problematikou trestního postihu dětí mladších 15 let. Na závěr představuji některá relevantní statistická data z justičních statistik o užívání popisovaných institutů v praxi.

Klíčová slova: trestní odpovědnost, mládež, vývojová psychologie